

Bilaga 1, Riktlinjer för fordonsrelaterade verksamheter anslutna till spillvattennätet

Som ett led i miljöförbättringsarbetet har Syvab tillsammans med kommunernas tillsynsmyndigheter och VA-huvudmän tagit fram dessa riktlinjer för att minska utsläppen av olja, metaller och andra oönskade ämnen från fordonsrelaterade verksamheter till avloppsnetet. Riktlinjerna ligger till grund för tillsynsarbetet i kommunerna.

Tillsynsarbetet ansvaras för och bedrivs av miljökontoren/miljöförvaltningarna. Riktlinjerna utgör en del i den prövning som görs för varje enskild verksamhet i enlighet med Allmänna bestämmelser för vatten- och avloppsanläggningen (ABVA) i Botkyrka, Nykvarn, Salem, Södertälje samt den del av Huddinge som avleds till Syvab.

Riktlinjerna kommer att uppdateras vid exempelvis lagändringar och kommande krav.

Riktlinjernas omfattning

Fordonsrelaterade verksamheter är i dessa riktlinjer fordons- och däcktvättar, rengöring av fordonsdelar (detaljtvätt), bensinstationer, Gör-Det-Självanläggningar¹, fordonsverkstäder inklusive plåt- och lackverkstäder, större och mindre garage med flera som på något sätt har koppling till underhåll av fordon av olika storlek.

1. Innefattar även sk Tvätta Själv-hallar och Gör Det Själv-tvättar utomhus under tak

Dessa riktlinjer omfattar endast fordonsrelaterade verksamheter anslutna till spillvattennätet. Det är VA-huvudmannen och tillsynsmyndigheten som ansvarar för information kring utsläpp på det kommunala dagvattennätet.

Gemensamma krav för samtliga fordonsrelaterade verksamheter

Alla fordonsrelaterade verksamheters lokaler ska i första hand vara avloppslösa alternativt utrustade med avskiljarsystem, dvs. slam- och oljeavskiljare. I vissa fall kan krav ställas på kompletterande reningsverk. För mer information kring kraven på slam- och oljeavskiljare, se bilaga 2 Riktlinjer för slam- och oljeavskiljare anslutna till spillvattennätet.

Anläggningen ska vidta nödvändiga skyddsåtgärder för att förhindra oavsiktliga utsläpp till spillvattennätet. Oavsiktliga utsläpp ska anmälas till Syvab samt tillsynsmyndighet utan dröjsmål.

Det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning inom verksamheten och viktig dokumentation kopplad till skötseln av anläggningen ska finnas lättillgänglig (ex. kemikaliehantering, hantering av avfall och underhåll av reningsutrustning).

Oljefat och övriga kemiska produkter ska vara invallade eller placerade i lokal där läckage inte kan nå avloppet. Invallningen ska kunna rymma den största behållarens volym samt 10 % av summan av övrig lagrad volym.

Om en mindre mängd kemiska produkter tillfälligt behöver hanteras på ytor i närheten av golvbrunnar ska utrustning för hantering av spill (ex. brunns-tätningar/tättingar och absorptionsmaterial) finnas lättillgängligt.

Verksamheter som är anslutna till spillvattennätet ska ha en kemikalieförteckning för de kemiska produkter som används inom verksamheten lättillgängliga på anläggningen. Ämnesnamn, CAS-nr

och farokoder skall anges samt beräknad mängd som går till avlopp. Förslag på kemikalieförteckning finns att hämta på www.syvab.se.

Aktuella säkerhetsdatablad ska finnas för samtliga kemiska produkter och om möjligt ska miljöfarliga kemikalier bytas ut mot mindre farliga. Kemiska produkter ska vara märkta enligt CLP-förordningen.

De kemiska produkter som används får inte påverka slam- och oljeavskiljarsystem eller annat reningsverk på anläggningen negativt.

Farligt avfall, exempelvis använd kylarglykol, får inte tillföras avloppsnätet.

Särskilt smutsiga golv (exempelvis i mekaniska verkstäder, bilverkstäder, gummiverkstäder, metallarbetande verkstäder, tryckerier med flera) ska i första hand torrstädas genom sopning/dammsugning. Om golvet behöver våttorkas/skuras ska skurvattnet samlas upp och renas innan det leds till avlopp, se bilaga 2 Riktlinjer för rengöring av verkstadsgolv och hantering av golvskurvatten.

Fordonsverkstäder

Generellt gäller att golvavlopp i smörjgrop, under fordonslyft, eller på annan uppställningsplats avsedd för reparation av fordon ska vara anslutet till spilloljetank, alternativt sättas igen. Förbindelse till spill- eller dagvattennät får inte finnas.

Däcktvätt

Tvättvatten från däcktvätt ska alltid passera slam- och oljeavskiljare innan vidare utsläpp till spillvattennätet. Vid tvätt av mer än 4 000 däck/år ska kompletterande rening tillämpas innan vattnet avleds till slam- och oljeavskiljaren. Ex. fällning med efterföljande sedimentation eller motsvarande. Om ovanstående krav inte uppfylls ska vattnet omhändertaras av godkänd avfallsmottagare.

Rengöring av motorutrymmen/ fordonsdelar/maskindelar (detaljtvätt)

Vatten från detaljtvätt får inte avledas till slam- och oljeavskiljare utan ska tas om hand som farligt avfall. Utvändigt tvätt av motorutrymmen dvs öppnande av motorhuv och yttlig avspolning av motordelar kan accepteras. Enstaka delar till arbetsmaskiner, exempelvis skopor till grävmaskiner, får spolav om dessa inte kan betraktas som kraftigt kontaminerade av olja eller andra oönskade ämnen.

En förutsättning för ovanstående är att de kemiska produkter som används uppfyller Syvabs krav på produkter som får användas vid normal fordonstvätt. Dessutom ska kraven i tabell 1 och 2 i Riktlinjer för avloppsvatten från industrier och andra verksamheter innehållas².

2. Erfarenheten visar att varningsvärdet för metaller (främst zink) i dessa riktlinjer kan vara svårt att innehålla för vissa fordonsrelaterade verksamheter. Bedömning av verksamhetens utsläpp kan därför behöva göras i det enskilda fallet.

Fordonstvättar

Syvab betraktar en anläggning som fordonstvätt, oavsett om tvätten utförs i en fordonstvättsanläggning, verkstad eller garage. Även avspolning av fordon utan rengöringsmedel likställs med en fordonstvätt.

Kemiska produkter som används vid fordonstvätt ska antingen uppfylla kraven för miljömärkning med Svanen, Bra Miljöval eller EU-blomman alternativt ingå i Kemikaliesvepets listor över godkända fordonstvättmedel eller särskilda avfettningsmedel (www.naturskyddsforeningen.se/kemikaliesvepet).

Riktvärden för utsläpp från fordonstvätt

Föroreningsmängderna per tvättat fordon ska i genomsnitt, under den mest belastade månaden, inte överstiga riktvärdena i tabell 3. Riktvärdena gäller för samtliga stora, små och övriga anläggningar.

Tabell 3: Maximal mängd förorening per tvättat fordon

Analysparameter	Motorcykel	Personbil	Tunga fordon ¹
Samlingsparameter Summan av bly + krom + nickel (mg/for don)	2,5	5	15
Kadmium (mg/for don)	0,05	0,1	0,3
Zink (mg/for don)	25	50	150
Koppar (mg/for don)	15	30	90
Oljeindex (g/for don)	1,25	2,5	7,5
pH	6,5 – 10		
Suspenderande ämnen mg/l) ²			

1. Lastbil, buss eller annat tungt vägfordon

2. Ger en indikation på reningsanläggningens funktion. Ska endast rapporteras.

Dessutom gäller:

- Metallanalyser ska ske på ofiltrerade prover med syrauppslutning.
- Lämplig provtagningspunkt för automatisk provtagning på utgående vatten ska finnas.
- Tvättanläggningen får inte användas då reningsanläggningen inte fungerar. Bräddavlopp får inte förekomma dvs orenat processavloppsvatten får inte ledas förbi reningssteget. Vid haveri ska tvätten stängas.
- Fordonstvätten ska utrustas med en separat vattenmätare för att möjliggöra en uträkning av vattenförbrukning samt uträkning av utsläppsmängder per tvättat per fordon.
- Avloppsvatten från en eventuell Gör-det-själv-hall (GDS) ska avledas till fordonstvättens reningsanläggning. Alternativt ska GDS-hallen utrustas med eget reningssteg.
- Hänsyn bör tas till framtida utrymmesbehov för ytterligare reningsutrustning.

- Anläggningsritningar med markerad provtagningspunkt ska förvaras lättillgängligt.

Definition av fordonstvättens storlek

Utifrån de krav som ställs i dessa riktlinjer indelas fordonstvättarna efter antal tvättar i stora, små eller övriga anläggningar.

Stora anläggningar: Anläggningar som tvättar fler än 5 000 personbilar alternativt fler än 1 000 lastbilar, bussar eller andra vägfordon per år.

Små anläggningar: Anläggningar som tvättar mellan 2 000 – 5 000 personbilar alternativt 400–1 000 lastbilar, bussar eller andra vägfordon per år.

Övriga anläggningar: Anläggningar som tvättar färre än 2 000 personbilar alternativt 400 lastbilar, bussar eller andra vägfordon per år.

Två motorcyklar likställs med en personbil.

Vissa anläggningar tvättar fordon av olika storlek. För att fastställa fordonstvättens storlek och eventuella krav på provtagning används följande beräkningsformel:

$$\text{Summa} = (T \times 5) + P + (0,5 \times M)$$

T = Tunga fordon P = Personbilar M = Motorcyklar

Stora anläggningar: Summan överstiger 5000

Små anläggningar: Summan mellan 2000 – 5000

Övriga anläggningar: Summan understiger 2000

Provtagnings- och rapporteringsanvisningar

Provtagning är nödvändig för att få kunskap om anläggningens utsläpp till avloppsnätet.

Provtagningsresultatet ligger till grund för bedömning av om respektive fordonstvätt-anläggning klarar gällande riktvärden.

Överskridande av riktvärden kan innebära krav på kompletterande rening.

Tillvägagångsätt vid provtagning

Provtagning ska ske med automatisk provtagare på utgående behandlat tvättvatten. Vid tidsstyrd provtagning skall provtagningsfrekvensen vara minst var 15:e minut under anläggningens öppettider. Provtagningen skall utföras på sådant sätt att denna inte sker på stillastående vatten³.

Proverna ska tas av behörig provtagare (enligt SNFS 1990:11, MS:29, bilaga 1).

Vid provtagningstillfället ska tvätten vara i gång som vanligt och ingen rengöring av tvätthallen får ske då detta kan påverka resultatet.

Provtagning får ske tidigast tre veckor efter tömning av slam- och oljeavskiljare. Verksamheten bör provta strax innan tömning av slam- och oljeavskiljare eftersom belastningen på avskiljaren då är som störst

Veckosamlingsprov innebär provtagning under sju dygn i följd och dygnssamlingsprov innebär provtagning under ett dygn.

3. Tidsstyrd provtagning ska inte tillämpas om endast enstaka fordon tvättas under provtagningsdygnet

Stora anläggningar: Veckosamlingsprov tas ut två olika månader under vinterhalvåret (november – april). Veckosamlingsprovet ska analyseras med avseende på metaller (samtliga metaller i tabell 3). Provtagningsveckorna får inte ligga direkt efter varandra.

En av provtagningsveckorna ska veckosamlingsprovet tas över sex dygn (i stället för sju) för

metaller. Det resterande dygnet uttas ett dygnssamlingsprov för analys av oljeindex och suspenderade ämnen.

Små anläggningar: Minst ett dygnssamlingsprov tas ut under vinterhalvåret (november–april). Provet ska analyseras med avseende på metaller (bly, kadmium, nickel, krom, zink och koppar) samt suspenderade ämnen och oljeindex.

Övriga anläggningar: Provtagning behöver endast genomföras efter begäran från kommunal tillsynsmyndighet eller VA-kontor.

Rapportering av provresultat

Resultaten ska sammanställas i en årsrapport som senast den 31 maj varje år redovisas till berörd verksamhets tillsynsmyndighet. Se även Syvabs Rapporteringsmall provtagning fordonstvätt.

Rapporten ska innehålla följande uppgifter:

- Beskrivning av provtagningsförfarandet, bl.a. ska framgå vem som utförde provtagningen och när, om provtagningen var flödesproportionell eller tidsstyrd, provtagningspunktens placering.
- En redovisning av analyserade metaller samt oljeindex mätt som mängd per tvättat fordon. Det ska tydligt framgå om utsläppen överskrider riktvärdena i tabell 3 samt förslag till ev. åtgärder. Respektive provtagningsomgång redovisas separat.
- Halt suspenderade ämnen samt pH.
- Kopia på analysprotokollen.
- Antal tvättade fordon samt vattenförbrukning vid varje provtagningstillfälle.
- Antal tvättade fordon samt vattenförbrukning per år.
- Datum för senaste tömning av slam- och oljeavskiljare för respektive provtagningstillfälle.

- Datum för senaste godkända besiktning av slam- och oljeavskiljare (ska ske minst vart femte år.)
- Beskrivning av reningsanläggningen. Ange eventuell recirkulationsgrad.
- Ansvarig person samt kontaktperson på anläggningen.

Avfettningsytor utomhus

Eventuell yta för avfettning innan fordonstvätt (både manuell och automatvätt) ska vara hårdgjord och under tak för att förhindra att regnvatten når spillvattennätet. Omgivande ytor får inte luta mot spillvattenbrunnen. Brunnarna leds till tvättens interna reningsverk.

Spolplattor utomhus

I vissa fall kan det vara nödvändigt att anlägga en spolplatta utomhus där brunnen behöver vara ansluten till spillvattennätet. Bedömning ska i så fall göras av tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet. Tumregeln är att avspolningen ska ske under tak. Omgivande ytor får inte luta mot spolplattan. Avloppsvattnet ska ledas via slam- och oljeavskiljare till spillvattennätet.

Tvätt av större entreprenadmaskiner

Vissa typer av större entreprenadmaskiner tenderar att generera ett tvättvatten med en extra hög föroreningsgrad. Om riktvärdena i tabell 1, kap 3.2 överskrids kan denna typ av verksamhet behöva bedömas i det enskilda fallet. Beroende på föroreningsinnehållet kan det finnas skäl att acceptera ett överskridande av riktvärdena alternativt uppsamling och externt omhändertagande av tvättvattnet.

Tvätt av fordon med utsläpp till dagvattennätet

Det är olämpligt och kan även vara otillåtet att tvätta bilen på exempelvis en garageuppfart. Detta då tvättvattnet rinner ned i dagvattensystemet och därefter orenat vidare till närmaste sjö eller vattendrag, se vidare i informationsblad Ren Bil – Rent Samvete.

3.8 Cykeltvätt

Krav på reningsteknik för kommersiella verksamheter som tvättar cyklar bedöms i det

enskilda fallet. Privatpersoner som tvättar sina egna cyklar omfattas ej av dessa riktlinjer.

Drivmedelsanläggning

Tanköar och distributionsytor ska vara försedda med tak och plattan skall utgöras av tätt material samt luta mot ränna eller brunn. Om en tankstation eller påfyllningsplats/lossningsplats av drivmedel, av praktiska skäl inte kan ha tak, ska spillzonen vara väl avgränsad. Omgivande ytor får inte luta mot spillplattan. Avloppsvattnet från spillzonen ska ledas via slam- och oljeavskiljare till spillvattennätet. Spillzonens storlek ska dimensioneras efter MSB:s och tillstånds-/tillsynsmyndighetens krav och rekommendationer.

Garage

Dessa riktlinjer för garage gäller för samtliga parkeringsytor under tak, såsom parkeringshus, bussgarage, samfällighetsgarage, bostadsrättsgarage med flera.

Garage ska i första hand vara avloppslösa. Mindre mängder smältvatten kan ofta hanteras med hjälp av avdunsningsrännor. Behövs golvbrunn eller annat avlopp ska de vara utrustade med slam- och oljeavskiljare.

Äldre befintliga garage med spillvattenanslutning där slam- och oljeavskiljare saknas kan bedömas i det enskilda fallet av tillsynsmyndighet. Bedömningen baseras bland annat på uppkommen mängd smältvatten. Nybyggda garage ska alltid ha slam- och oljeavskiljare om det inte är möjligt att göra garaget avloppslöst.

Syvab likställer avspolning av fordon i garage med en vanlig fordonstvätt, se kapitel Fordonstvättar.

Vatten från parkeringsytor/parkeringsdäck utan tak får inte ledas till spillvattennätet.